

Sa leze 44/1988, galu anneos

Eo pesso chi a fàghere sindacadu cherzat nàrrere mescamente a rapresentare sas rechestas de unu setore, azuandelu a fàghere atividade de impresa, galu de prus cando, si puru in annos de malasorte che a custos ùrtimos, b'at disinnos chi punnant a annoare e a amodernare sas impresas a manera chi siant cumpetitivas in su mercadu. Creo finas chi, si est netzessàriu, su sindacadu depat gherrare pro asseguare deretos e isetos a sas pessones chi rapresentat.

Oe a fàghere custu traballu est galu prus peleosu ca b'at tropu burocratzia, unu sistema cumplessu de òbrigos e problemas semper prus mannos cun sos cales su massaju si depet cunfrontare, e tando oe a fàghere sindacadu est belle una missione de mandare a dae in antis cun professionalidade e cun passione manna.

Duncas, a fronte de sos problemas mannos chi sa Leze Rezionale 44/1988 at causadu a sos massajos e pastores sardos, sa netzessidade de "fàghere sindacadu", de fàghere intèndere sa boghe, sos problemas, sos anneos e sas dificultades de sa massaria sarda, diventat unu dovere de mandare a dae in antis cun apentu mannu.

Totu naschet dae una leze isballiada, chi at pesadu unu grustu de problemas a sos cales galu oe no ant agatadu istiba.

Su contu moet dae su 1988, cando su Cunsizu regionale sardu at aproadu sa leze 44 famada, pro blocare sos tassos de interessu de sos mùtuos agràrios finas a 15 annos

Unu disinnu de bundu chi, a dolu mannu, no ant acumpanzadu cun sas formalidades netzessàrias, ca sa Rezione no at notificadu sa leze a s'Unione Europea, ne s'est preocupada de nde valutare sa cumpatibilidade cun sas règulas comunitàrias e cun sos vìnculos chi s'Unione Europea at postu pro sos istados membros in tema de cuncurrèntzia; tantu chi in su 1994 sa Cumissione Europea, a pustis de unos cantos everguamentos, at abertu una protzedura de infratzione contra a sa Rezione dendeli finas su tempus pro crarire su pro ite at cuntzèdidu cussos azuos. Sa Rezione at craridu tardu e male, tantu chi in su 1997 sa Cumissione at decraradu custos azuos illegales, e at cundennadu sa rezione sarda a non los sighire a dare e a pedire e si fàghere torrare su dinare zai dadu, ca a pàrrere de sa Cumissione at operadu in cuntrastu cun sos disponimentos chi règulant su mercadu comune europeu in tema de azuos de Istadu.

Custa detzisione at blocadu su gastu de su dinare e a fronte de 118 miliones de èuros pedidos dae sos pastores e massajos sardos, nd'ant dadu 31 miliones e 216 miza ebia.

Bellegasi, sa Rezione at imbiadu sos decretos cun sos cales nche dogat sa parte de interessos pagados dae issa, petzi in su 2001 causende àteros dannos a su setore, ca in su trastempus sos interessos ant sighidu a aumentare.

Finas sa leze finantziaria natzionale de su 2008 s'est ocupada de sa chistione ponende una cumissione nazionale de tres espertos pro valutare sos dannos causados a sa massaria sarda e de fàghere propostas pro agatare istiba a sos dèpidos chi sos massajos depiant a sas bancas a pustis de sa leze 44.

E arribamus gasi a dies de oe, cando belle iscàdidos sos degh'annos de sa prescrizione, sa Rezione Sarda imbiat a sos massajos un'àtera litera, pedinde de torrare sos contributos leados, e in prus sos interessos; pro unos cantos massajos su tantu de torrare est finas tres bortas de prus a fronte de su dèpidu de cumintzu.

Sos sindacados ant proadu a mediare chircende cada solutzione possibile cun sa Rezione, finas a cando su 5 de austu coladu sas Organizzazioni Professionales Agrìcolas ant firmadu cun sa Rezione unu **protocollu de intesa** cun su cale sa Rezione s'est impinnada a:

- ❖ suspèndere s'incassu de sos interessos finas a cando non s'avèrguat cale esta a beru su tantu de su dèpidu;
- ❖ valutare, paris cun sa Cumissione Europea, sa possibilidade de no incassare custos dèpidos sena però andare contra a sos òbrigos comunitàrios;
- ❖ aviare tratativas cun sas bancas pro arribare a solutziones prus cumbeniosas de cussas praticadas finas a como;
- ❖ chircare, paris cun su Guvernu natzionale, una solutzione definitiva a sa chistione chi no andet contra a sos vínculos postos dae sa Comunidade Europea.

Cun sa **delibera 28/33 de su 24/06/2011** sa Rezione sarda at, in prus, postu règulas pro comentu incassare custos crèditos prevedinde, petzi a chie depet torrare dae 5.000 èuro in susu, unu pianu de amortamentu mensile o trimestrale chi durat cunforme a su tantu de torrare. A cada manera chie cheret pagare a ratas depet pagare finas s'intesessu cunforme a su tassu legale chi est currende.

Chie at dèpidos subra sos 30.000 èuros pro los pòdere pagare a ratas depet in antis presentare una fideiussione bancària o una pòlitza assicurativa.

Chie compret sos 75 annos in antis de su pagamentu de s'ùrtima rata, podet pagare a ratas solu si presentat una fideiussione de su maridu/muzere e de unu parente chi intro cussu tempus no arribet a sos 75 annos. Pro sas pessones zurìdigas su tempus pro pagare a ratas non podet èssere prus de 8 annos, finas si su dèpidu est prus de 100.000 èuros. Sa delibera prevedet chi finas a cando non benzat presentada sa dimanda pro pagare a ratas sos interessos sigant a aumentare.

B'at àpidu zai, duncas, sos primos interventos chi chircant de isolvere sa chistione.

Si su tantu de dinare pedidu fiat istadu zustu – pro cantu custa pedulia non podiat capitare in tempus pejus de custu – diat chèrrere ebia a buscare su dinare pro pagare sos dèpidos. Ma su tantu de sos dèpidos de sa leze 44, aumentadu de tassos de interessu chi su depidore su bonu de sas bortas no ischit mancu comentu sunt istados carculados, b'at finas tropu dudas chi non siet zustu: argunas bortas non b'at seguresa chi su dèpidu bi siat galu ca si pessaiat ch'esseret pagadu; àteras bortas tocat a averguare si sos interessos sunt carculados bene, àteras galu tocat de cumprèndere si ant fatu bene su cambiù lira/èuro.

In sustàntzia chentinas de impresas sardas sunt in pelea pro unu contributu otentu medas annos a como, e oe resurtant depidoras de unu tantu de dinare gasi mannu chi at a èssere difitzile chi resessant a torrare, e sena ischire mancu comentu custu dèpidu ch'est diventadu gosi mannu. S'ùnica curpa chi ant custas impresas est de s'esserent fidadas de sa leze.

Cantu a su de fàghere pro agatare istiba a sa chistione non b'at craresa peruna. Sa leze finas a como no at dadu resone a chie in sos annos colados, no essende de acordu cun sas detzisiones de sa Comunidade Europea e cun sas dimandas de pagamentu de sa Rezione, at fatu causa in tribunale; difatis no est resessidu a otènnere nudda. Duncas a ricurrere a sa zustìssia, pro como, paret chi non cumbenzat e si pessat a àteras solutziones, finas a cussas políticas.

Paret chi non b'apet isperu pro che dogare totu su dèpidu ma nessi b'a s'isetu chi si paghet su tantu zustu acontzende sos contos; cun azuos cumpatìbiles cun sas règulas de sa Comunidade

Europea; o finas cun un'àtera manera comente a cussa chi argunos annos a como at acunsentidu de pagare sos dèpidos a s'Inps.

Una solUZIONE chi diat permitere de minimare sos custos a càrrigu de sas impresas sena andare contra a sas règulas de sa Comunità Europea chi obrìgant sa Rezione a pedire cussu dinare.

Ma finas custa solUZIONE no est praticabile ca sa Rezione no at dinare e ca diat èssere impedita dae sa tropu burocratzia.

Ratzionalmente cumprendo sas dificultades tènnicas, econòmicas e finas políticas chi sunt un'impèigu a isolvere sa chistione, ma a fronte de unu grustu de impresas chi arriscant de tancare pro ca ant fatu afidamentu subra sa leze, sa razionalità benit mancu e pesso chi una solUZIONE cheret agatada, bi capitet ite sis siat, e cheret agatada dereta. Ca sa chistione de custu contributu rezionale at zai fatu tropu dannos e nos at imparadu chi su tempus, nessi pro custa chistione, no azuat ma antis faghet aumentare sos dèpidos in una manera gasi manna chi su bonu de sas impresas agrìculas interessadas paret non apant prus unu tempus benidore.